

DENET SİRKÜLER

İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us

Sirküler Tarihi : 28.06.2022
Sirküler No : 2022/040

2022/13 SAYILI GENELGE

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından 21.06.2022 tarihli ve 2022/13 sayılı Genelge yayımlanmıştır. İlişiksizlik belgesi verilmesi iş ve işlemlerine ilişkin 4.2.2011 tarihli ve 2011/13 sayılı Genelgenin yayımından sonra gerek mevzuatta yapılan düzenlemeler gerekse ünitelerimizce uygulamada yaşanan tereddütlerle ilgili olarak söz konusu Genelgede yapılan değişiklikler açıklanmaktadır.

Yapılan yönetmelik değişikliği ile;

1. Tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içerisinde belirlenen tutarın ödenmemesi, ünitece hesaplanan borca işverence faturalı işçilik ödemeleri, fatura mukabili iş yaptırılması, işin kısmen devamlı işyeri sigortalıları ile yapılması veya Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamı dışındaki kişilerin çalışması nedeniyle itiraz edilmesi halinde söz konusu iş incelenmek üzere Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının ilgili Grup Başkanlığına gönderilir. İşyeri kayıt ve belgelerinin incelemeye ibrazından itibaren müfettiş tarafından 3 ay içerisinde rapor düzenlenerek ilgili üniteye gönderilir. İlgili ünitece Müfettiş Raporu 15 gün içerisinde incelenerek; fark işçilik tespit edilmezse ilişiksizlik belgesi verilir. Fark işçilik tespit edilirse 1 ay içerisinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilir.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş. bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2021 yılında 11,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.728 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dâhil dünya çapında 97.292 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

2. "4.1.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (b) bendinde belirtilen; savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili olduğuna veya gizlilik içinde yürütülmesi gerektiğine Cumhurbaşkanı veya ilgili bakanlık tarafından karar verilen veya mevzuatı uyarınca sözleşmenin yürütülmesi sırasında özel güvenlik tedbirleri alınması gereken veya devlet güvenliğine ilişkin temel menfaatlerin korunmasını gerektiren hallerle ilgili olan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri dolayısıyla asgari işçilik değerlendirmesi yapılmaz." hükmü "3.5" numaralı bendinden sonra "3.6" numaralı bent olarak eklenmiştir.
3. "4.2- İhale konusu işte çalışacak kişi/gün sayısının belli olduğu işler" başlıklı bölümünün birinci paragrafı;
"İhale sözleşme veya şartnamesinde ihale konusu işte çalışacak kişi/gün sayısının belli olması halinde, ihale konusu işte çalıştırılması gereken kişi/gün sayısı kadar Kuruma bildirim yapıldığının anlaşılması halinde, ihale konusu işin devamlı mahiyetteki işyeri sigortalıları ile yapılıp yapılmadığının tespiti için ayrıca denetim elemanı incelemesine gidilmeyecek, işverenin ihale konusu işin yapıldığı döneme ilişkin olarak Kuruma borcunun da bulunmaması halinde ilişkisizlik belgesi verilecektir." şeklinde düzenlenmiştir.
4. "4.3- İhale konusu işte çalışacak kişi/gün sayısının belli olmadığı işler" başlıklı bölümünün birinci paragrafı;
"İhale sözleşme veya şartnamesinde ihale konusu işte çalışacak kişi/gün sayısının belli olmaması halinde, ihale konusu işin yapıldığı süre zarfında devamlı mahiyetteki işyerinden Kuruma bildirilmiş olan sigorta primine esas kazanç tutarı, ihale konusu işte kimlerin çalıştığına ihale makamınca Kuruma ismen bildirilmesi halinde ise sadece bu kişilerin kazançları Kuruma bildirilmiş kazanç tutarı olarak dikkate alınarak, bildirilmesi gereken sigorta primine esas kazanç tutarının altında olup olmadığı geçici mahiyetteki işyeri dosyalarındaki araştırma işlemi olduğu gibi araştırılacak, bu şekilde yapılacak araştırma işlemi sonucunda, ihale konusu işin yapıldığı dönemde Kuruma yeterli işçilik bildiriminde bulunulduğunun anlaşılması halinde, denetim elemanı incelemesine gönderilmeksizin ihale konusu işin yapıldığı döneme ilişkin borcunun da bulunmaması halinde işverene ilişkisizlik belgesi verilecektir." şeklinde düzenlenmiştir.
5. *Tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işler için araştırma işlemi Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 111 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında, defter ve belge tutma yükümlülüğü bulunmayan işverenler tarafından yapılan ve ihale konusu olmayan bina tamirat, tadilat, tesisat, güçlendirme ve yıkım işlerinde araştırma işlemi yapılmayacağı öngörülmüştür. Buna göre, defter ve belge tutmakla yükümlü olmayan işverenlerce yapılan bina tamirat, tadilat, tesisat, güçlendirme ve yıkım işlerinde, işverenin Kuruma borcu bulunmaması, ihbar, şüphe veya şikâyetin olmaması halinde araştırma işlemi yapılmaksızın işyeri dosyasının kanun kapsamından çıkarılması/İZ işleminin yapılması gerekmektedir." Şeklinde "6.8" numaralı bendi değiştirilmiştir.*

Ayrıca ilgili maddenin;

6.8.1- Defter ve belge tutmakla yükümlü olan işverenler tarafından yapılan ve ruhsata tabi olan tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işler için araştırma işlemi; Ruhsata tabi olan tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işlerde söz konusu işlerin ilave m² artışı ihtiva etmemesi halinde, bu tür işler için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca birim metrekaare maliyet bedeli yayımlanmamış olduğundan, öncelikle yapılan işin maliyetinin tespit edilmesi ve sonrasında bu maliyete yapılan işin asgari işçilik oranının %25 eksiği uygulanmak suretiyle yapılacak araştırma işleminin sonucuna göre ilişiksizlik belgesi verilmesi gerekmektedir.

Bu tür işlerde işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığının tespitine ilişkin araştırmaya esas işin maliyeti; Ruhsat vermeye yetkili merciler tarafından yapılan tadilatın metrekaresinin ruhsatta belirtilmesi veya yazı ile bildirilmesi şartıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yayımlanan Mimarlık Ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ'de belirtilen birim maliyet bedeli esas alınarak hesaplanacaktır.

Ruhsat vermeye yetkili merciden alınan güçlendirme/ tadilat ruhsatlarında, yapılan tadilatın metrekaresinin ruhsatta belirtilmemesi veya yazı ile bildirilmemesi halinde, tadilat konusu iş için hesaplanan keşif bedelinin belirlenip belirlenmediğinin kontrol edilmesi, ruhsatta keşif bedelinin bulunması durumunda keşif bedeli üzerinden, bulunmaması durumunda ise ilgili idareden keşif bedelinin hesaplanıp hesaplanmadığının istenilerek bildirilen keşif bedeli üzerinden, tadilat işinin yapı denetimine tabi olması halinde, bahse konu iş için maliyet bedelinin belirlenip belirlenmediğinin işi üstlenen yapı denetim firmasından istenilmesi ve firma tarafından bildirilen maliyet bedeli üzerinden araştırma işlemi yapılması gerekmektedir.

Yukarıda açıklandığı şekilde maliyet bedelinin tespit edilememesi halinde, konunun sosyal güvenlik denetmenliğine intikal ettirilmesi, sosyal güvenlik denetmeni tarafından düzenlenen raporda tespit edilen maliyet bedeli üzerinden araştırma işlemi yapılması gerekmektedir.

6.8.2-Defter ve belge tutmakla yükümlü olan işverenlerce yapılan ve ruhsata tabi olmayan tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işler için araştırma işlemi;

Defter ve belge tutmakla yükümlü olan işverenlerce yapılan ancak ruhsata tabi olmayan tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işlerde maliyet bedelinin tespit edilmesi amacıyla konunun sosyal güvenlik denetmenliğine intikal ettirilmesi ve sosyal güvenlik denetmeni tarafından düzenlenen raporda tespit edilen maliyet bedeli üzerinden araştırma işlemi yapılması gerekmektedir.

6.8.3- Defter ve belge tutmakla yükümlü olmayan işverenlerce yapılan ve ruhsata tabi olan veya olmayan tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işler için araştırma işlemi;

Kurumca aksine bir tespit olmaması halinde, defter ve belge tutmakla yükümlü olmayan işverenlerce yapılan, ruhsata tabi olan veya olmayan bina tadilat, tamirat, tesisat ve benzeri işler için Kuruma borcu olmaması, ihbar, şüphe veya şikâyetin bulunmaması halinde işyeri dosyasının tasfiye edilmesi; ihbar, şüphe

veya şikâyet bulunması halinde ise müfettiş veya sosyal güvenlik denetmeni marifetiyle incelenmesi istenilerek düzenlenecek rapor sonucuna göre işlem yapılması gerekmektedir.

6. “Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 112 nci maddesinde, tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunulmamış olan ihale konusu işler ile özel nitelikteki bina inşaatı işyerlerinde, işin başlangıç ve bitiş tarihleri, ilgili idarelerden alınacak belgelerle tespit edilerek işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespitine ilişkin araştırma işleminin ünitece yapılacağı, ünitelerce bu nitelikteki işyerlerinde yapılan araştırma işleminde esas alınan asgari işçilik oranında eksiltme yapılmayacağı, belirtilmiştir. Buna göre, gerek ihale konusu gerekse özel nitelikteki inşaat işyerlerinden dolayı işin başlayıp bittiği tarihler üzerinde durulmaksızın, söz konusu yönetmelik maddesinin yayımlandığı tarih itibarıyla ön değerlendirme/araştırma işlemi henüz yapılmamış olan işyerleri hakkında, ünitece araştırma işleminin yapılmasına imkan veren bilgilerin/belgelerin (başlama-bitiş tarihleri, ihale konusu işe ait istihkak tutarı, işe ait asgari işçilik oranı, inşaatın yüzölçümü, yapı sınıfı veya grubu gibi bilgiler) öncelikle resmi makamlarla yapılacak yazışmalar sonucu alınmış olan bilgi/belgelere göre, özel nitelikteki inşaatlarda da metrekare ayrımı yapılmaksızın asgari işçilik oranında eksiltme yapılmadan araştırma işlemi yapılacaktır. Öte yandan, gerek ihale konusu gerekse özel nitelikteki inşaat işyerinin tescil edilmemesi durumunda, aksine bir tespit yoksa işverenden sigortalı işe giriş ve sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile aylık prim ve hizmet belgesi istenilmemesi, bu belgelerden dolayı idari para cezası uygulanmaması ancak işyeri bildirgesinin yasal süresinde verilmemesi nedeniyle idari para cezası uygulanması gerekmektedir.

Araştırma işlemi sonucunda tespit edilen fark işçilik tutarı faaliyetin son ayına mal edilerek işverene tebliğ edilecektir. İşverence borcun tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde itiraz edilmemesi halinde, borç kesinleşerek işlemler sonuçlandırılacaktır. **Şeklinde “7.1” numaralı bendi değiştirilmiştir.**

7. “9.19” numaralı bendinde yapılan değişiklikler;

9.19.1- Biten bir binanın bağımsız bölümlerinin satın alınması;

İşverenlerden, biten bir binanın bağımsız bölümlerini satın alan bazı kişiler, işveren konumunda olmamalarına karşılık satın aldıkları bölümler için yapı kullanma izin belgesi alabilmek amacıyla Kurumumuza başvurarak ilişiksizlik belgesi istemekte, ancak işveren konumunda olmamalarına ve işverenin Kuruma borçlu bulunmasına bağlı olarak, bunlara ilişiksizlik belgesi verilmediğinden bu kişilerin mağdur oldukları görülmektedir.

Bu kişilerin mağdur olmaması ve ayrıca işverenlerin inşaat işyerlerinden dolayı Kurumumuza olan prim borçlarının kısmen de olsa tahsiline olanak sağlanması açısından, işverenlerden biten bir binanın bağımsız bölümlerini satın alanlara, bunu kanıtlamaları kaydıyla ve istekleri halinde, ilişiksizlik belgesi verilebilmesi uygun görülmüştür.

Ancak, bunun için ödeme tarihine kadar hesaplanacak gecikme zamları ile birlikte hem prim borcunun, hem de araştırma işlemi sonucunda hesaplanan fark işçilik tutarının, satın alınan bağımsız bölüme düşen kısmının, ilişiksizlik belgesi isteyen kişilerce işveren nam ve hesabına ödenmiş olması gerekmektedir.

Söz konusu tutarların satın alınan bağımsız bölüme düşen kısmı ise, prim borcu için ayrı, varsa fark işçilik tutarı için ayrı olmak üzere, bunlara ilişkin tutarların yapının tüm alanına bölünmesiyle çıkan rakamın bağımsız bölümün alanı ile çarpılması sonucu bulunacaktır.

Öte yandan, buna göre verilecek ilişiksizlik belgelerinde, belgenin tüm inşaatı kapsamadığı ve inşaatın hangi bölümü ve ne kadarlık kısmı için verildiği mutlaka belirtilmelidir.

9.19.2- 3194 sayılı İmar Kanununun 28 inci maddesinin 10 uncu fıkrası uyarınca;

Yapının müteahhidi olmayan yapı sahiplerinin talebi üzerine Kurumumuzdan “borcu yoktur yazısı” aranmaksızın iskan ruhsatı veren ilgililer hakkında, 5510 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesinin beşinci fıkrası kapsamında işlem yapılmayacaktır.

9.19.3- Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi veya İnşaat Yapım Sözleşmesine istinaden;

Tescilli yapılmış ancak tamamı ikmal edilmemiş inşaatın bağımsız bölümlerinden yer satın alanların, inşaatın yapılmayan kısımlarının tam tespitinin yapılmış olması kaydıyla, tescil edilen ilk dosyadan inşaatın yapılan kısım ile ilgili hesap edilecek prim borcu ile fark işçilik borçlarının hissesi oranında ve daha sonra adına tescil edilen inşaatın kalan kısımlarına ait prim ve fark prim borçlarının ödenmesi kaydıyla ilişiksizlik belgesi verilir.

9.19.4- Tek yapı ruhsatı ile birden fazla blok inşaatı yapılması ve işverence talep edilmesi halinde;

Bitirilen her bir blok için ayrı asgari işçilik araştırma işlemi yapılabilir ve her bir blok için ayrı ilişiksizlik belgesi verilebilir. Bu durumda özel nitelikteki inşaatın tamamı bitirildiğinde ayrıca inşaatın yapı ruhsatında mevcut toplam metrekare üzerinden ön inceleme değerlendirme işlemi yapılmaz.

Dolayısıyla daha önce bitirilen ve ilişiksizlik belgesi verilen inşaatların yüzölçümleri ile bu kısımlar için bildirilen PEK tutarları son değerlendirmede dikkate alınmaz.

Ayrıca örnekler ile birlikte hesaplamalar söz konu Genelgede yer almaktadır.

9.19.5 - Tek yapı ruhsatı ile bir blok olarak yapılacak inşaatların bitirilen kısımları için ayrı ayrı ilişiksizlik belgesi istenilmesi halinde;

İlk ilişiksizlik belgesi verildikten sonra müteakip ilişiksizlik belgesi verilmesi aşamasında asgari işçilik ön değerlendirmesi işleminde daha önce ilişiksizlik belgesi verilen kısımlar da hesaplamaya dahil edilir.

“9.23” numaralı bendinde yapılan değişiklikler;

İhale konusu işler ile özel nitelikteki inşaat işyerlerinden yapılan araştırma işlemi sonucunda tespit edilen ve Kuruma bildirilmediği anlaşılan asgari işçilik

miktarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, aksine bir tespit olmaması hâlinde, faaliyet süresinin son ayına mal edilerek tahakkuk ettirilmek suretiyle gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ödenmek üzere işverene tebliğ edilir. İşverence borcun tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi veya itirazda bulunulmaması halinde borç kesinleşir ve işlemler sonuçlandırılır.

Kurumumuzun Sosyal Güvenlik Müfettişlerince/serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce yapılan tespitlere istinaden tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde itiraz edilmemesi halinde borç kesinleşir.

Kurumumuzun Sosyal Güvenlik Müfettişlerince işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespitine ilişkin düzenlenen Asgari İşçilik İnceleme Raporlarına işverenlerce süresi içinde yapılan itirazlar, Prim Tahakkuk İtiraz Komisyonunca değerlendirilerek reddedilmesi halinde kesinleşir.

Ancak ünitece, Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliğinin 82 nci maddesinin (b) bendinin dördüncü alt bendinde belirtilen maddi hata yada mevzuata açık aykırılık gibi hususların tespit edilmesi halinde itiraz, gerekçesi ile birlikte Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına gönderilerek Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının görüşü doğrultusunda işlem yapılır.

Serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından işyeri kayıtlarının incelenmesi sonucunda düzenlenen raporlara yapılan itirazlar hakkında Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlerce İşyeri Kayıtlarının İncelenmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılmasına başlandıktan sonra inceleme sonucuna göre işlem yapılır. Ancak, denetim ve kontrole başlanmakla birlikte, işverenin borcu ödeyeceğine ilişkin üniteye yazılı taahhüdünü içeren başvurusu üzerine, ünitenin bu isteği ön kabulü, ünite tarafından denetim isteminin geri çekilmesi talebinin ilgili Grup Başkanlığının veya Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının uygun bulması koşuluyla inceleme durdurulur ve borç kesinleşir.

8. İşçilik oranı tespit edilmeyen işler bölümü “9.25” numaralı bendi değiştirilerek;

“5510 Kanununun 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından ihale edilen MR görüntüleme ve radyoloji işkollarında yeterli işçilik bildiriminde bulunulup bulunulmadığının tespiti için ünitelerimizce ilgili dosyaların asgari işçilik tespit komisyonlarına gönderilmeden doğrudan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının ilgili Grup Başkanlığına gönderilerek ilgili Grup Başkanlıklarınca, müfettişlik bilgi ve birikimi kapsamında, işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik tutarının bildirilip bildirilmediği yönünde gerekli incelemenin yapılmasını müteakip düzenlenecek rapora göre işlem yapılması gerekmektedir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Söz konusu Genelgeye ulaşmak için linke [tıklayınız](#).

Saygılarımızla.